

УДК 378.011.3

[https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-3\(17\)-302-313](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-3(17)-302-313)

Богомол Надія Дмитрівна викладач кафедри фізичного виховання, Сумський національний аграрний університет, вул. Герасима Кондратьєва, 160, м. Суми, <https://orcid.org/0000-0003-3673-4252>

Штурба Володимир Валерійович викладач фізичного виховання та методики, викладач вищої кваліфікаційної категорії, Комунальний заклад «Балтський педагогічний фаховий коледж», вул. Шевченка, 2, м. Балта, <https://orcid.org/0000-0003-4006-2102>

Кіндзер Богдан Миколайович кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент, доцент кафедри фехтування, боксу та національних одноборств, Львівський державний університет фізичного виховання імені Івана Боберського, вул. Костюшка, 11, м. Львів, <https://orcid.org/0000-0002-7503-4892>

Бондарович Олег Петрович старший викладач кафедри спеціальної фізичної та бойової підготовки, Національна академія Служби безпеки України, вул. Максимовича, 22, м. Київ, <https://orcid.org/0000-0002-3410-8082>

Шапаренко Інна Євгенівна кандидат біологічних наук, доцент, доцент кафедри медико-біологічних дисциплін і фізичного виховання, Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка, вул. Остроградського, 2, м. Полтава, <https://orcid.org/0000-0002-0960-8894>

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ ВЧИТЕЛЯ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ЯК ПОСТМОДЕРНІСТИЧНА ОСВІТНЯ ТЕХНОЛОГІЯ: ЕЛЕКТРОННА ОСВІТА

Анотація. Стаття висвітлює тенденції постмодерного суспільства, яке відображає глобалізаційні та інноваційні прояви сучасного світу. Постмодерністичний напрям є виразником культурно-мистецького аспекту сучасного постіндустріального світу. Постмодерністський світогляд сформовано як іронічне сприйняття цінностей минулого, які є важливими, оскільки без минулого не може бути майбутнього – водночас, минулі цінності вичерпали свою сутність у контексті сучасного розвитку. Тому така тема є актуальною для дослідження.

У статті проаналізовано основні теоретико-методологічні засади дистанційної освіти як ефективної технології інноваційного електронного навчання. На основі тверджень науковців визначено, що дистанційна освіта,

окрім ефективної технології навчання є ще і проявом постмодерного культурно-мистецького світогляду.

Стаття визначає сутність дистанційної освіти в контексті технологічного процесу як ознаки, що формує світові тенденції розвитку суспільства. У статті також представлено постмодерністську парадигму як визначальну особливість сучасного світогляду суспільства, що виник у результаті інноваційного та інформаційного простору.

На основі анкетування визначено, що дистанційна освіта як технологія є найбільш ефективною в умовах сучасного постмодерного уявлення про світ. У дослідженні було застосовано інтеграційний метод синтезу та аналізу, а також застосовано дослідницький, описовий та науковий методи для визначення теоретичних засад дистанційної освіти. Використано метод анкетування для визначення ефективності дистанційної освіти в умовах електронного навчання як прояв постмодернізму. Результати дослідження стали основою для визначення дистанційної освіти як ефективної технології навчання.

Ключові слова: інформаційні технології, новий вимір суспільства, ціннісне ставлення, компетенції, тенденції світогляду.

Bohomol Nadiia Dmytrivna Teacher of the Department of Physical Education, Sumy National Agrarian University, Gerasima Kondratieva St., 160, Sumy, <https://orcid.org/0000-0003-3673-4252>

Shturba Volodymyr Valeriiovych Teacher of physical education and methods, teacher of the highest qualification category, Communal Institution "Baltic Pedagogical College", Shevchenko St., 2, Balta, <https://orcid.org/0000-0003-4006-2102>

Kindzer Bohdan Mykolaiovych Candidate of Sciences in Physical Education and Sports, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Fencing, Boxing and National Martial Arts, Ivan Bobersky Lviv State University of Physical Education, Kostyushka St., 11, Lviv, <https://orcid.org/0000-0002-7503-4892A>

Bondarovich Oleh Petrovych Senior lecturer of the Department of Special Physical and Combat Training, National Academy of the Security Service of Ukraine, Maksymovicha St., 22, Kyiv, <https://orcid.org/0000-0002-3410-8082>

Shaparenko Inna Yevhenivna Candidate of biological sciences, associate professor, associate professor of the department of medical and biological disciplines and physical education, Poltava National Pedagogical University named after V. G. Korolenko, Ostrogradskoho St., 2, Poltava, <https://orcid.org/0000-0002-0960-8894>

DISTANCE LEARNING AS A POSTMODERN EDUCATIONAL TECHNOLOGY: E-EDUCATION

Abstract. The article highlights the trends of postmodern society, which reflects the globalization and innovation of the modern world. The postmodernist trend is an expression of the cultural and artistic aspects of the modern post-industrial world. The postmodern worldview is shaped as an ironic perception of the values of the past, which are essential because, without the past, there can be no future - at the same time, past values have exhausted their essence in modern development. Therefore, such a topic is relevant for research.

The article analyzes distance education's basic theoretical and methodological principles as a practical technology of innovative e-learning. Based on the statements of scientists, it is determined that distance education, in addition to effective learning technology, is also a manifestation of a postmodern cultural and artistic worldview.

The article defines the essence of distance education in the technological process as a sign that shapes global trends in society. The article also presents the postmodern paradigm as a defining feature of the modern worldview of society, which emerged as a result of innovation and information space.

Based on the questionnaire, it was determined that distance education as a technology is the most effective in today's postmodern worldview. The research used an integrated method of synthesis and analysis and research, descriptive and scientific methods to determine the theoretical foundations of distance education. The method of questionnaires was used to determine the effectiveness of distance education in e-learning as a manifestation of postmodernism. The study results became the basis for defining distance education as an effective learning technology.

Keywords: information technologies, new dimension of society, values, competencies, worldview tendencies.

Постановка проблеми. Постмодерністичне суспільство перебуває в умовах тісної глобалізації та інтеграції різних сфер діяльності. Людство поєднано спільними соціально-економічними, політичними та культурними тенденціями, визначеними спільними екологічними проблемами, пандемією, інфодемією та іншими проявами глобальних явищ суспільного розвитку. Інформаційні технології також є проявом глобальних процесів, зокрема мережа Інтернет посилює інтеграцію у спілкуванні та взаємодії людей у різних сферах людської діяльності. Нові технології стали основою для нового сприйняття сутності людського буття. Так, людина усвідомлює, що її можливості безмежні у контексті нових досягнень та винаходів, водночас, новації можуть повністю змінювати сутність людського життя і бути небезпечними для її існування.

Таким чином, сутність людського існування полягає у безперервному прогресі, що призводить до нових винаходів, які змінюють життя людини.

Результати людської діяльності сприяють постійним змінам, які людина повинна освоїти. Для освоєння змін необхідна освіта як одна із умов, що впливає на становлення особистості та сприяє адаптації до викликів нового виміру людської діяльності [1; 2]. Тому освіта, зокрема дистанційна, є ключовою ознакою, що характеризує постмодерністське уявлення про розвиток сучасного суспільства.

Дослідження спирається на результати теоретико-методологічних підходів науковців у галузі освітньої діяльності [3; 4; 5]. Отже, головне завдання освітньої діяльності полягає у відображенні основ дистанційного освітнього процесу в умовах постмодернізму.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасні інноваційні тенденції розвитку суспільства визначають головні умови щодо провадження освітньої діяльності. Інформаційні технології сприяють формуванню та розвитку нового світогляду, який визначається в умовах постмодерного світоглядного сприйняття світу. Мистецький напрям презентовано стильовим відображенням різних аспектів людської діяльності у вигляді духовних та матеріальних цінностей [6]. Стильові особливості визначено відповідно приналежності до історичної епохи, а також на основі індивідуального стилю митця.

У визначенні культурно-мистецького напрямку відображено освітні тенденції, які є результатом певної діяльності людства, а також освіта визначає перспективний шлях розвитку. Освітній процес охоплює різні категорії суспільства, адже право на освіту реалізовується у будь-якому віці. Тому постає потреба у налагоджуванні ефективного освітнього процесу як для дитячої аудиторії, для отримання вищої освіти, а також для дорослих людей. Дослідники Дж. Девю [7], А. Гідденс [8] та ін. вивчали питання освіти у контексті сучасної інформаційної парадигми, і стверджують, що інноваційне суспільство поєднує світоглядне та інформаційне сприйняття світу. На думку деяких науковців [9] освіта регулює взаємовідносини між людьми та формує знання щодо організації соціально-економічних знань, які сприяють добробуту кожної людини окремо, в залежності від її потреб. Освіта є поєднанням набутих людських цінностей та принципами щодо регулювання ресурсів у суспільстві.

Науковці [10; 11] аналізують різні освітні технології, що є найбільш ефективними у період становлення інформаційного суспільства, у якому людина може реалізувати свої потреби. Кожна особистість може самореалізуватися та проходить певні етапи соціалізації у процесі освітньої діяльності.

В умовах сучасного постмодерністичного суспільства, коли людина постала перед викликами інноваційного прогресу, слід усвідомити, що потрібно формувати нове уявлення про норми суспільної взаємодії, які є більш ефективними для забезпечення добробуту та досягнення успіху.

Постмодернізм – мистецький напрям, який виникає в результаті розчарування та бажання встановлювати новаційні підходи, які значно ефективніше відповідають новим суспільним викликам.

Світогляд постмодернізму формується на основі розвінчування уявлення про догми та певні норми поведінки, а навпаки, людина усвідомлює свою унікальність і розуміє, що вона здатна втілити нову ідею, можливо, найбільш цінною у соціумі [12]. Кожна особистість може реалізувати свій творчий потенціал використовуючи Інтернет-ресурси для реалізації свого творчого задуму. Така ситуація швидко змінює «модні тенденції» у суспільстві. І це є одним із найважливіших позицій постмодерністичного уявлення про світ.

Дистанційна освіта є альтернативою традиційній освіті, а також може бути допоміжною в організації очної форми навчання. Дистанційна освіта розширює можливості для особистості, реалізує індивідуальні потреби та може бути досить зручним способом для здобуття нових знань та умінь [13]. Так, на думку, дослідників дистанційна освіта є відображенням постмодерністського світогляду, що звільняє особистість від «нормальності» поведінки, а також інформаційних технологій, як основної умови реалізації дистанційної освіти.

Дистанційна освіта також є трансформацією взаємодії суспільства з реальним світом у віртуальний. Дистанційна освіта ілюструє досягнення людства у розвитку інформаційно-комунікаційних технологій [14]. Дистанційна освіта – технологія, що передбачає впровадження навчально-виховного процесу з використанням комп'ютерних технологій [15].

У контексті дистанційного навчання використовують хмарні технології, онлайн-платформи, які передбачають виконання індивідуальних завдань, Ютуб-канал та інші ресурси [16]. У ході дистанційного навчання реалізуються стандарти освіти, формуються компетенції та ціннісне ставлення до себе, до держави, до людей та ін. постмодерністський світогляд передбачає поєднання новацій та основних стандартів освіти, які формують індивідуальність, здатну змінювати світ.

Постмодерністська світоглядна інтерпретація культурної діяльності людини формує концептуальні положення щодо розвитку суспільства. Так, культура поєднує мистецькі, наукові, освітні та ін. прояви життєдіяльності людини [17]. Постмодерне відображення людської діяльності спрямоване на удосконалення технологій задля прогресу та еволюціонування людства у майбутньому.

Мета статті – проаналізувати та дослідити ефективність дистанційного навчання як постмодерністської умови освіти.

Виклад основного матеріалу. В умовах нового виміру сучасності у світі формується тенденція до постмодерністського уявлення про світовий устрій. Такий світогляд є результатом поєднання інформаційних технологій та

нових потреб людського удосконалення. Людина перебуває у стані пошуку нових підходів до реалізації її потреб у новому інформаційному світі [18]. У результаті своєї діяльності кожна особистість визначає своє середовище для самореалізації. Однією з важливих можливостей для індивідуальності є дистанційна освіта

Дистанційна освіта реалізовується як елемент електронного навчання. Тобто, дистанційна освіта є синонімом електронного навчання, але у більш вузькому значенні. Електронне навчання – система навчання, яка реалізовується за допомогою використання інформаційних технологій як мережеве віртуальне навчання, що, переважно, передбачає самостійну роботу [19]. Електронне навчання є ефективним для здобуття нових знань та умінь, адже, окрім, набуття певних компетенцій з предмету, електронне навчання формує інформаційну компетенцію.

Дистанційна освіта як і електронне навчання, є можливістю для розвитку індивідуальних особливостей та набуття компетенцій у процесі здобуття освіти. У постмодерний період дистанційна освіта є найбільш ефективною технологією. Задля виміру значення дистанційної освіти було проведено дослідження. Респонденти для дослідження були зібрані з представників різних верств населення та гендерної приналежності «Снігова куля». У соціальних мережах було запрошено 5 чоловік, які здобувають освіту дистанційно. Вони залучили своїх знайомих, і, таким чином було запрошено 100 чоловік.

Методика визначення ефективності дистанційної освіти як технології ще недостатньо випробувано, тому було обрано методику оцінювання ефективності дистанційної освіти розробленої представниками навчального центру, яка містить базові критерії.

Методика має певні структурні компоненти та передбачає зворотній зв'язок з респондентами. Так, методика містить такі категорії:

- 1) роз'яснення поняття ефективності електронного дистанційного навчання;
- 2) уточнені критеріальні рівні впливу на ефективність дистанційного навчання;
- 3) розрахункові моделі визначення ефективності дистанційної освіти;
- 4) моніторинг рівня дистанційної освіти.

Ефективність дистанційної освіти визначається відповідно за відношенням між витратами ресурсів та результатів. Значення такого відношення буде відсотковим, чим менший числовий показник, тим більша ефективність дистанційної освіти.

Для визначення рівня ефективності дистанційної освіти було змодельовано різні ситуації. На основі моделювання було визначено, що дистанційна освіта найбільш ефективна при числовому значенні 30.

Ресурси укладені за п'ятьма критеріями, які визначаються 10 балами. Чим більше числове значення показника, тим більші ресурсні витрати, а, отже, менша ефективність дистанційної освіти. Показники ефективності дистанційної освіти визначено та показано в таблиці 1.

Таблиця 1.

**Показники результатів моделювання ситуації в процесі
дистанційної освіти (укладено авторами)**

Назва критерію (бал від 1 до 10)			Втрати	
			Оцінка	%
Наявність документації дистанційної освіти	Повністю в наявності	Відсутня	6	13
	1	10		
Складність реалізації	Проста	Складна	4	7
	1	10		
Складність навчального матеріалу	Простий	Складний	2	3
	1	10		
Тривалість розробки	Мала	Велика	3	5
	1	10		
Кваліфікація персоналу	Низька	Висока	3	5
	1	10		

Згідно результатів моделювання ефективності дистанційної освіти можна стверджувати, що для підвищення ефективності необхідно зменшувати ресурсні витрати. Такі заходи можливо реалізувати, якщо ефективніше готуватися до проведення дистанційного заняття. Для ефективного провадження дистанційного навчання слід розробити та укласти систему самоосвіти щодо використання інформаційних ресурсів, створити систему розроблених онлайн-платформ для індивідуальних занять у процесі дистанційного навчання. Також ефективним аспектом впровадження електронного навчання є розробка спеціальних навчальних курсів для викладачів, які зможуть підвищити свою кваліфікацію при організації освітнього ресурсу для дистанційного заняття.

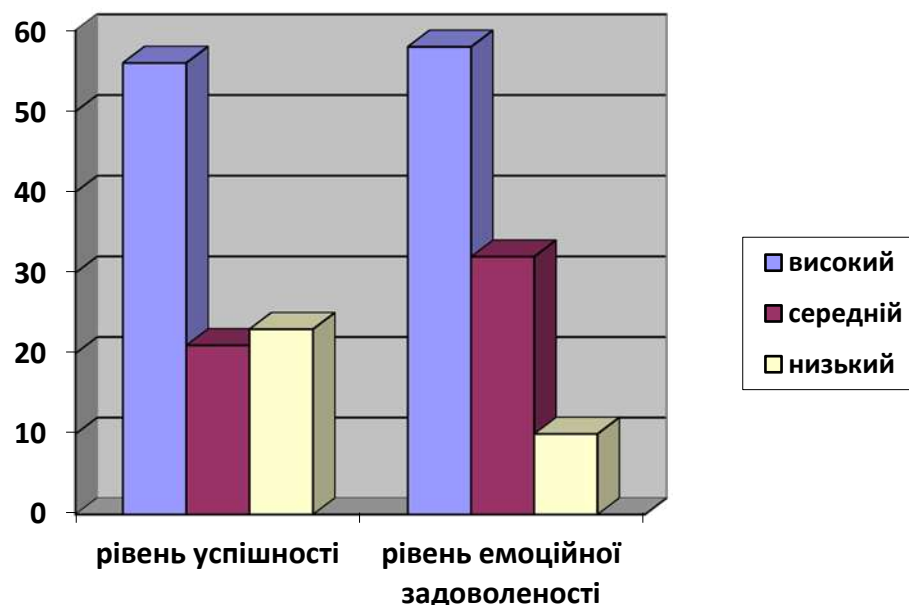
Для ефективного запровадження дистанційного навчання в умовах постмодерного світогляду необхідно укласти систему заходів, які будуть сприяти ефективності у розвитку компетенції під час навчального процесу та

формуватимуть можливості для реалізації індивідуальних особливостей здобувача освіти, що є особливим проявом постмодерного світогляду.

Оцінювання освітньої діяльності в процесі дистанційного навчання реалізовується шляхом опитування. На основі опитування визначається рівень ефективності дистанційного навчання, зокрема від низького до високого, де низький рівень – це низький бал успішності за визначеними предметами та незадовільні емоції проведеним заняттям; середній – середні показники успішності та нейтральне ставлення до дистанційного заняття; високий – високий рівень успішності у навчанні та піднесене емоційне ставлення після проведеного дистанційного навчання.

На основі проведеного опитування та визначення рівня успішності з предметів, з яких було проведено дистанційне заняття було укладено діаграму, яка демонструє рівень ефективності дистанційної освіти (рис.1)

Рис. 1. Показники дослідження ефективності дистанційної освіти (розроблено авторами)

На основі опитування було визначено, що заняття проведені дистанційно демонструють високі показники успішності відповідно до критеріїв оцінювання та стандартів освіти, а також про високий рівень задоволеності. Було визначено ефективність дистанційної освіти як поєднання комплексу заходів, що реалізують дистанційне заняття та рівень критеріїв ефективності.

З дослідження помітно, що високі ресурсні затрати знижують ефективність дистанційного навчання. Правильна організація електронного навчання знижує затрати і, водночас підвищує ефективність навчання. Такий

висновок можна зробити на основі аналізу показників дистанційної освітньої діяльності. Так, високий рівень успішності та сформованих навчальних компетенцій свідчить про високу ефективність дистанційної освітньої діяльності.

Висновки. Проведене дослідження висвітлює теоретичні засади щодо сучасного глобалізаційного постмодерного суспільства. На основі тверджень дослідників визначено, що постмодерністські уявлення людства спрямовані на самореалізацію індивідуальності в умовах інформаційного суспільного розвитку. Саме індивідуальність здатна постійно перебувати у пошуках нових рішень та реалізувати свої ідеї, які можуть бути початком нової епохи.

Індивідуальність формується в умовах ефективної освітньої діяльності. На основі аналізу можна стверджувати що однією з ефективних технологій освітньої діяльності є дистанційна освіта.

Дистанційна освіта ефективно сприяє розвитку особистості в умовах сучасного інформаційного суспільства.

З огляду на проведені дослідження слід стверджувати, що дистанційна освіта може бути організована при застосуванні інформаційно-комунікаційних технологій. Так, Інтернет-ресурси сприяють ефективному електронному навчанню, що ефективно формує компетентнісний підхід в реалізації дистанційної освіти.

З метою визначення ефективності дистанційного навчання було проведено опитування, яке стало підставою для виявлення високих показників успішності та задоволеності при дистанційному навчанні. Результати опитування дають підстави для підтвердження високої ефективності дистанційного навчання.

Література:

1. Nerubasska, A., Palshkov, K., & Maksymchuk, B. (2020). A Systemic Philosophical Analysis of the Contemporary Society and the Human: New Potential. *Postmodern Openings*, 11(4), 275-292. <https://doi.org/10.18662/po/11.4/235>
2. Nerubasska, A., Maksymchuk, B. (2020). The Demarkation of Creativity, Talent and Genius in Humans: a Systemic Aspect. *Postmodern Openings*, 11 (2), 240-255. <https://www.lumenpublishing.com/journals/index.php/po/article/view/2625>
3. Ананьев Б. Г. Избранные психологические труды: в 2 т. Т. 1. Москва: Педагогика, 1980. 229 с. http://elibr.gnpbu.ru/text/ananyev_izbrannye-trudy_t1_1980/go,2;fs,1/
4. Берн Э. Игры, в которые играют люди. Психология человеческих взаимоотношений. Санкт-Петербург: Лениздат. 1992. 400 с <https://spbguga.ru/files/05-5-01-008.pdf>
5. Бібік Н. М. Система формування пізнавальних інтересів молодших школярів. Розвиток педагогічної і психологічної наук в Україні: збірник наукових праць. 2002. Ч. 1. С. 410–423. http://www.irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbu/cgibis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&S21P03=FILA=&S21STR=peddysk_2011_10_13
6. Васильева Е. Г., Кононенко Д. В. Современные интерпретации концепции электронного государства (электронного правительства). *Вестник Волгоградского государственного университета. Серия 5: Юриспруденция*. 2016. № 1 (30). С. 9–16. <https://j.jvolsu.com/index.php/ru/component/attachments/download/1261>

7. Dewey, J. (1938). *Experience and Education*. Toronto: Collier-MacMillan Canada Ltd. <http://www.schoolofeducators.com/wp-content/uploads/2011/12/EXPERIENCE-EDUCATION-JOHN-DEWEY.pdf>
8. Giddens, A. *Modernity and self-identity. Self and society in the late modern age*. Cambridge: Polity Press, 1991. 264 p https://s3.amazonaws.com/arena-attachments/50002/Giddens_ModernityandSelf-Identity.pdf
9. Peha Steve *Agile Schools: How Technology Saves Education (Just Not the Way We Thought it Would)*. <https://www.infoq.com/articles/agile-schools-education>
10. Peter Gray, Ph.D. *A Brief History of Education. To understand schools, we must view them in historical perspective*. <https://www.psychologytoday.com/us/blog/freedom-learn/200808/brief-history-education>.
11. Vuckovic, T. (2019), *The Overall Goal of Education and General Purpose*. *International Journal For Empirical Education and Research*, 3(20), 53-66. https://journals.seagullpublications.com/ijeer/assets/paper/IJ0620191784/f_IJ0620191784.pdf
12. Кудикіна Н. В. *Ігрова діяльність молодших школярів у позаурочному навчально-виховному процесі: монографія*. Київ: КМПУ. 2003. 272 с. <http://www.disslib.org/teoretychni-zasady-pedahohichnoho-kerivnytstva-ihrovoju-dialnistju-molodshykh-shkoljariv.html>
13. Моисеева М. В. *Интернет-обучение: технологии педагогического*. Москва: Издательский дом «Камерон». 2004. 216 с. <https://www.twirpx.com/file/272339/>
14. Коломієць А. М. *Інформаційна культура вчителя початкових класів: монографія*. Вінниця: ВДПУ. 2007. 379 с <http://www.disslib.org/teoretychni-ta-metodychni-osnovy-formuvannya-informatsiynoyi-kultury-majbutnoho.html>
15. Gygli, S., Haelg, F., Potrafke, N., & Sturm, J. E. *The KOF globalisation index-revisited. The Review of International Organizations*. 2019. № 14. P. 543–574 <https://link.springer.com/content/pdf/10.1007/s11558-019-09344-2.pdf>
16. Smith M. B. *Values. Handbook of CrossCultural Psychology*. Boston: Allyn & Bacon, 1997. Vol. 3. P. 77–118. https://www.researchgate.net/publication/289252331_Values
17. Падалка Г. М. *Педагогіка мистецтва. Теорія і методика викладання мистецьких дисциплін: монографія*. Київ: Освіта України. 2008. 274 с. <https://lib.kherson.ua/publ.pedagogika-mistetstva-978-966-8847-79-0>
18. Полат Е.С. *К проблеме определения эффективности дистанционной формы обучения. Открытое образование*. 2005 № 3. С. 71-77. <https://cyberleninka.ru/article/n/k-probleme-opredeleniya-effektivnosti-distantionnoy-formy-obucheniya>
19. Сікорська І. М. *Зубицький В. Д. Енциклопедія сучасної України: електронна версія*. Київ: Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2006. https://esu.com.ua/search_articles.php?id=13946

References:

1. Nerubasska, A., Palshkov, K., & Maksymchuk, B. (2020). *A Systemic Philosophical Analysis of the Contemporary Society and the Human: New Potential*. *Postmodern Openings*, 11(4), 275-292. <https://doi.org/10.18662/po/11.4/235>
2. Nerubasska, A., Maksymchuk, B. (2020). *The Demarkation of Creativity, Talent and Genius in Humans: a Systemic Aspect*. *Postmodern Openings*, 11 (2), 240-255. <https://www.lumenpublishing.com/journals/index.php/po/article/view/2625>
3. Anan'ev B. G. (1980). *Izbrannye psikhologicheskie trudy [Selected Psychological Works]: v 2 t. T. 1*. Moskva: Pedagogika. http://elib.gnpbu.ru/text/ananyev_izbrannye-trudy_t1_1980/go,2;fs,1/ [inRussian].
4. Берн ЕН. (1992). *Игры, в которые играют люди. Психология человеческих взаимоотношений [The games people play. The Psychology of Human Relationships.]*. Sankt-Peterburg: Lenizdat. <https://spbguga.ru/files/05-5-01-008.pdf> [inRussian].

5. Bibik N. M. (2002)/ Systema formuvannia piznavalnykh interesiv molodshykh shkoliariv [The system of forming cognitive interests of junior pupils]. Rozvytok pedahohichnoi i psykhologichnoi nauk v Ukraini: zbirnyk naukovykh prats – Development of pedagogical and psychological sciences in Ukraine: a collection of scientific papers, 1, 410–423. http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILE=&2_S21STR=peddysk_2011_10_13 [in Ukrainian].
6. Vasil'eva E. G., Kononenko D. V. (2016). Sovremennye interpretacii koncepcii ehlektronnoho gosudarstva (ehlektronnoho pravitel'stva) [Modern interpretations of the concept of electronic state (e-government)]. Vestnik Volgogradskogo gosudarstvennogo universiteta. Seriya 5 – Vestnik of Volgograd State University. Series 5: Jurisprudence: Yurisprudenciya, 1 (30), 9–16. <https://j.jvolsu.com/index.php/ru/component/attachments/download/1261> [in Russian].
7. Dewey, J. (1938). Experience and Education. Toronto: Collier-MacMillan Canada Ltd. <http://www.schoolofeducators.com/wp-content/uploads/2011/12/EXPERIENCE-EDUCATION-JOHN-DEWEY.pdf>
8. Giddens, A. (1991). Modernity and self-identity. Self and society in the late modern age. Cambridge: Polity Press. https://s3.amazonaws.com/arena-attachments/50002/Giddens_ModernityandSelf-Identity.pdf
9. Peha Steve Agile Schools: How Technology Saves Education (Just Not the Way We Thought it Would). <https://www.infoq.com/articles/agile-schools-education>
10. Peter Gray, Ph.D. A Brief History of Education. To understand schools, we must view them in historical perspective. <https://www.psychologytoday.com/us/blog/freedom-learn/200808/brief-history-education>
11. Vuckovic, T. (2019), The Overall Goal of Education and General Purpose. International Journal For Empirical Education and Research, 3(20), 53-66. https://journals.seagullpublications.com/ijeer/assets/paper/IJ0620191784/f_IJ0620191784.pdf
12. Kudykina N. V. (2003). Ihrova diialnist molodshykh shkoliariv u pozaurochnomu navchalno-vykhovnomu protsesi [Game activity of junior schoolchildren in the extracurricular educational process]: monohrafiia. Kyiv: KMPU. <http://www.disslib.org/teoretychni-zasady-pedahohichnoho-kerivnytstva-ihrovoju-dialnistju-molodshykh-shkoljariv.html> [in Ukrainian].
13. Moiseeva M. V. (2004). Internet-obuchenie: tekhnologii pedagogicheskogo [Internet learning: technologies of pedagogical]. Moskva: Izdatel'skij dom «KameroN». <https://www.twirpx.com/file/272339> [in Russian].
14. Kolomiets A. M. (2007). Informatsiina kultura vchytelia pochatkovykh klasiv: monohrafiia [Information culture of primary school teachers]. Vinnytsia: VDPU. <http://www.disslib.org/teoretychni-ta-metodychni-osnovy-formuvannja-informatsiynoyi-kultury-majbutnoho.html> [in Ukrainian].
15. Gygli, S., Haelg, F., Potrafke, N., & Sturm, J. E. (2019). The KOF globalisation index-revisited. The Review of International Organizations, 14, 543–574 <https://link.springer.com/content/pdf/10.1007/s11558-019-09344-2.pdf>
16. Smith M. B. (1997). Values. Handbook of CrossCultural Psychology. Boston: Allyn & Bacon, Vol. 3, P. 77–118. https://www.researchgate.net/publication/289252331_Values
17. Padalka H. M. (2008). Pedahohika mystetstva. Teoriia i metodyka vykladannia mystetskykh dystsyplin [Art pedagogy. Theory and methods of teaching art disciplines]: monohrafiia. Kyiv: Osvita Ukrainy. <https://lib.kherson.ua/publ.pedagogika-mistetstva-978-966-8847-79-0> [in Ukrainian].

18. Polat E.S. (2005). K probleme opredeleniya ehffektivnosti distancionnoj formy obucheniya [To the problem of determining the effectiveness of distance learning]. Otkrytoe obrazovanie – Open Education, 3, 71-77. <https://cyberleninka.ru/article/n/k-probleme-opredeleniya-effektivnosti-distantcionnoy-formy-obucheniya> [inRussian].

19. Sikorska I. M. Zubytskyi V. D. (2006). Entsyklopediia suchasnoi Ukrainy [Encyclopedia of Modern Ukraine]: elektronna versiia. Kyiv: Instytut entsyklopedychnykh doslidzhen NAN Ukrainy. https://esu.com.ua/search_articles.php?id=13946 [in Ukrainian].